

ΑΣΗΜΕΝΙΑ ΣΕΙΡΑ

Ο Άτλας επανάστατση

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

Η ταυτότητα

ΑΨΝ ΡΑΝΤ

Ο Άτλας
επαναστάτησε

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

Η ταυτότητα

Μετάφραση
ΧΡΙΣΤΙΑΝΝΑ ΣΑΜΑΡΑ

ΩΚΕΑΝΙΔΑ

Ατλαντίδα

Τίτλος πρωτοτύπου:
Ayn Rand, *Atlas shrugged*

1η έκδοση: Νοέμβριος 2011

Μετάφραση από τα αγγλικά: Χριστιάννα Σαμαρά
Επιμέλεια: Ζέλια Χασάπη
Τυπογραφική διόρθωση: Δημήτρης Παπακώστας

© 1957, Ayn Rand· Copyright renewed 1985, Eugene Winick,
Paul Gitlin, and Leonard Peikoff

© 2009, για την ελληνική γλώσσα
Εκδόσεις Ωκεανίδα ΑΕ
Δερβενίων 38, 106 81 Αθήνα, τηλ. 210.38.06.137
e-mail: info@oceanida.gr
www.oceanida.gr

Ηλεκτρονική στοιχειοθεσία-Σελιδοποίηση: Εκδόσεις «Ωκεανίδα»
Εκτύπωση: Μ. Σπύρου & Σία ΑΕ
Βιβλιοδεσία: Βιβλιοδομή ΑΕ

ISBN 978-960-410-644-8 (set)
ISBN 978-960-410-646-2 (τόμος Γ')

Όταν άνοιξε τα μάτια της, είδε το φως του ήλιου, είδε πράσινα φύλλα και το πρόσωπο ενός άντρα. Ξέρω τι είν' αυτό που βλέπω – σκέφτηκε. Ήταν ο κόσμος όπως περίμενε να τον δει στα δεκαέξι της –και τώρα τον έβλεπε μπροστά της–, κι έμοιαζε τόσο απλός, τόσο φυσικός, που ένιωσε ένα απέραντο αίσθημα γαλήνης ν' απλώνεται μέσα της αγκαλιάζοντας το σύμπαν σαν ευλογία.

Κοίταξε το πρόσωπο του άντρα που ήταν γονατιστός δίπλα της κι ένιωσε ότι αυτό ήταν το θέαμα που περίμενε ν' αντικρίσει όλα αυτά τα χρόνια: ένα πρόσωπο χωρίς σημάδι πόνου, φόβου ή ενοχής. Το σχήμα του στόματος φανέρωνε περηφάνια, μια αγέρωχη, ανυπότακτη περηφάνια. Οιγωνιώδεις επιφάνειες του προσώπου υποδήλωναν υπεροψία, ένταση, περιφρόνηση, όμως η έκφρασή του δεν αποτύπωνε κανένα απ' αυτά τα σημάδια, μόνο το τελικό άθροισμά τους: ένα βλέμμα γαλήνιας αποφασιστικότητας και σιγουριάς – το βλέμμα μιας αμείλικτης αγνότητας που δεν θα ζητούσε και δεν θα 'δινε ποτέ συγχώρεση. Ήταν ένα πρόσωπο που δεν είχε τίποτα να κρύψει ή ν' αποφύγει, ένα πρόσωπο που δεν φοβόταν να κοιτάξει ή να το κοιτάξουν, οπότε το πρώτο πράγμα που διέκρινε κανείς αντικρίζο-

ντάς το ήταν η έντονη αντιληπτικότητα του βλέμματος – κοίταζε λες κι η όραση ήταν το αγαπημένο του εργαλείο και η άσκησή της μια συναρπαστική εμπειρία, λες και τα μάτια του ήταν πομπός και δέκτης μιας υπέρτατης αξίας που πήγαζε από τον ίδιο κι από τον κόσμο γύρω του, μιας αξίας που συνοψιζόταν στην ικανότητά του να βλέπει και να ερευνά ένα σύμπαν το οποίο αξίζει να κοιτάζει κανείς. Για μια στιγμή της φάνηκε ότι βρισκόταν απέναντι σ' έναν άνθρωπο απογυμνωμένο από κάθε υλική υπόσταση – όμως ποτέ δεν είχε νιώσει τόσο έντονα την παρουσία αντρικού σώματος. Το ανάλαφρο ύφασμα του πουκαμίσου του έδειχνε περισσότερο να τονίζει παρά να κρύβει τη διάπλαση του κορμιού του, το δέρμα του ήταν μαυρισμένο, το σώμα του εξέπεμπε την ελαστική δύναμη και την ακρίβεια της μορφής του μετάλλου που χύνεται σε καλούπι, νόμιζες πως ήταν φτιαγμένο από μέταλλο, ένα ημίστιλπνο, βαθύχρωμο μέταλλο σαν κράμα χαλκού κι αλουμινίου· το χρώμα του δέρματος έσμιγε με την καστανή απόχρωση των μαλλιών του και τις ανέμελες τούφες που χρύσιζαν στον ήλιο, ενώ τα μάτια του ολοκλήρωναν το χρωματικό συνδυασμό σαν να 'ταν το μόνο κομμάτι του χυμένου μετάλλου που είχε μείνει ιδιαίτερα στιλπνό και λαμπερό, αντανακλώνοντας μια βαθυπράσινη μεταλλική λάμψη. Την κοίταζε μ' ένα αμυδρό χαμόγελο στα χείλη, όχι σαν να 'βλεπε κάτι άγνωστο, αλλά σαν να παρατηρούσε κάποιο γνώριμο θέαμα – λες κι έβλεπε κι εκείνος το αδιαμφισβήτητο και πολυπόθητο αντικείμενο της μακριάς αναμονής του.

Αυτός ήταν ο κόσμος της, σκέφτηκε, έτσι έπρεπε να είναι οι άνθρωποι, έτσι έπρεπε ν' αντιμετωπίζουν την ύπαρξή τους. Του χαμογέλασε σαν πιστός συνεργός, ανακουφισμένη, απελευθερωμένη, ήταν ένα ακτινοβόλο χαμόγελο περιφρόνησης απέναντι στον πόνο και την ασχήμια, απέναντι στα πράγματα που δεν είχε πια νόημα να θεωρεί σημαντικά. Της χαμογέλασε κι εκείνος· έδειχνε να καταλαβαίνει πώς ένιωθε και τι εννοούσε η γυναίκα που είχε απέναντί του.

«Είμαστε ελεύθεροι τώρα πια, έτσι δεν είναι;» ψιθύρισε η Ντάγκνι.

«Ναι», απάντησε εκείνος.

Ακούγοντας τη φωνή του, συνειδητοποίησε ότι ο άντρας που είχε απέναντί της ήταν ένας ξένος.

Προσπάθησε να τραβηχτεί από κοντά του, αλλά το μόνο που κατάφερε ήταν ν' ανασηκώσει λίγο το κεφάλι της. Επιχείρησε να σηκωθεί. Ένωσε έναν οξύ πόνο να διαπερνάει την πλάτη της κι άφησε το σώμα της να ξαναπέσει στο γρασίδι.

«Μην κινείστε, κυρία Τάγκαρτ. Έχετε χτυπήσει».

«Με γνωρίζετε;» Η φωνή της ακούστηκε απρόσωπη και σκληρή.

«Σας γνωρίζω εδώ και πολλά χρόνια».

«Εγώ σας γνωρίζω;»

«Νομίζω πως ναι».

«Ποιος είστε;»

«Ο Τζον Γκολτ».

Τον κοίταξε χωρίς να σαλέψει.

«Γιατί τρομάξατε;»

«Γιατί σας πιστεύω».

Εκείνος χαμογέλασε σαν να 'λεγε πως ήξερε πολύ καλά τι σήμαινε για κείνη τ' όνομά του, σαν ν' αναγνώριζε τη δύναμη ενός αντάξιου αντιπάλου, αλλά και σαν να διασκέδαζε με την ομολογία μιας παιδιάστικης αυταπάτης.

Η Ντάγκνι ένιωθε λες κι είχε ξυπνήσει σ' έναν κόσμο που είχε εξουδετερώσει κάτι πολύ περισσότερο απ' το αεροπλάνο της. Δεν μπορούσε να σκεφτεί, δεν μπορούσε να συνθέσει τα κομμάτια, δεν μπορούσε να θυμηθεί όλα όσα είχε ακούσει γι' αυτόν, ήξερε μόνο πως τ' όνομά του ήταν ένα σκοτεινό κενό που έπρεπε σιγά σιγά να φωτιστεί. Δεν μπορούσε να το κάνει τώρα, η παρουσία του άντρα την τύφλωνε, έπεφτε πάνω της σαν προβολέας που δεν την άφηνε να διακρίνει όσα σχήματα αιωρούνταν στο σκοτάδι έξω απ' τον κύκλο του φωτός.

«Εσάς ακολουθούσα;» τον ρώτησε.

«Ναι».

Κοίταξε γύρω της αργά. Ήταν ξαπλωμένη σ' ένα λιβάδι, στη βάση ενός γρανιτένιου τοίχου που χανόταν ψηλά, εκατοντάδες μέτρα μέσα στο γαλανό ουρανό. Στην άλλη άκρη του λιβαδιού είδε ένα θεόρατο παραπέτασμα από απόκρημνα βράχια, καταπράσινα πεύκα και γυαλιστερά φύλλα σημύδων, ενώ στο βάθος ένα τεράστιο τείχος κυκλωτικών βουνών όρθωνε περήφανα το ανάστημά του. Το αεροπλάνο της δεν είχε διαλυθεί – ήταν εκεί, λίγα μέτρα πιο πέρα, ξαπλωμένο με την κοιλιά πάνω στο γρασίδι. Δεν υπήρχε άλλο αεροπλάνο γύρω, δεν υπήρχαν κτήρια, δεν υπήρχε ίχνος ανθρώπινης ζωής.

«Τι είναι αυτή η κοιλάδα;» τον ρώτησε.

Εκείνος χαμογέλασε. «Ο Τερματικός Σταθμός της Τάγκαρτ».

«Τι εννοείτε;»

«Θα δείτε».

Προσπάθησε να κινηθεί. Μια ανεξέλεγκτη παρόρμηση την έσπρωχνε να κάνει την ύστατη προσπάθεια να δραπετεύσει. Όμως ήταν αδύνατο. Δεν μπορούσε να κουνήσει τα χέρια και τα πόδια της. Δεν μπορούσε να σηκώσει το κεφάλι της. Ένιωθε έναν οξύ πόνο όποτε ανάπνεε βαθιά. Είδε ένα λεπτό νήμα αίματος να κυλάει στην κάλτσα της.

«Μπορεί να φύγει κανείς απ' αυτό το μέρος;» τον ρώτησε.

«Ουσιαστικά – όχι. Προσωρινά – ναι». Η φωνή του ήταν σοβαρή, αλλά η πράσινη μεταλλική λάμψη στα μάτια του θύμιζε χαμόγελο.

Έκανε να σηκωθεί. Εκείνος έσκυψε να τη βοηθήσει. Μαζεύοντας όση δύναμη της είχε απομείνει, τινάχτηκε απότομα και ξεγλίστρησε απ' τα χέρια του προσπαθώντας να σταθεί όρθια. «Νομίζω ότι μπορώ –» άρχισε να λέει, μα τη στιγμή που τα πόδια της στυλώθηκαν στο έδαφος, ένιωσ' ένα διαπεραστικό πόνο να τρυπάει τον αστράγαλό της κι έπεσε στην αγκαλιά του.

Εκείνος τη σήκωσε στα χέρια του και χαμογέλασε. «Όχι, κυρία Τάγκαρτ, δεν μπορείτε», είπε κι άρχισε να περπατάει.

Έμεινε ακίνητη, με τα χέρια περασμένα γύρω του και το κεφάλι της ακουμπισμένο στον ώμο του. Μόνο για λίγο, έλεγε μέσα της, μόνο για λίγο, όσο διαρκεί αυτό, μπορείς ν' αφηθείς, να ξεχάσεις, να νιώσεις... Είχε ξανακούσει αυτά τα λόγια στο μυαλό της. Πότε; – αναρωτήθηκε, μα δεν μπορούσε να θυμηθεί. Ήταν σίγουρη πως είχε ξαναιώσει αυτό το μεγαλόπρεπο συναίσθημα, ένα αίσθημα που έκλεινε μέσα του την επίτευξη, την εκπλήρωση, την πληρότητα. Όμως η αίσθηση της προστασίας ήταν πρωτόγνωρη για κείνη: ήταν πρωτόγνωρο ν' αφήνεται στην προστασία και στην ασφάλεια, ήταν πρωτόγνωρο αλλά το δικαιούνταν – γιατί αυτό το παράξενο αίσθημα ασφάλειας δεν ήταν προστασία απέναντι στο μέλλον αλλ' απέναντι στο παρελθόν, δεν ήταν μια προστασία που την απάλλαζε από τη μάχη αλλά η προστασία που της δινόταν μετά τη νίκη, μια προστασία που δεν αγχάλιαζε την αδυναμία αλλά τη δύναμή της... Ένιωθε με αφύσικη ένταση την πίεση των χεριών του στο σώμα της: κοίταζε τις χρυσοχάλκινες ανταύγειες των μαλλιών του, κοίταζε τις σκιές που διέγραφαν οι βλεφαρίδες στο πρόσωπό του, λίγα μόλις εκατοστά απ' τα μάτια της, κι αναρωτήθηκε: Προστασία, από τι;... αυτός δεν ήταν ο εχθρός;... γιατί;... Δεν ήξερε. Δεν μπορούσε να το σκεφτεί τώρα. Θυμήθηκε ότι πριν από λίγες ώρες είχε έναν πολύ συγκεκριμένο στόχο. Αποφάσισε ότι έπρεπε να επικεντρωθεί και πάλι σ' αυτόν.

«Ξέρατε ότι σας ακολουθούσα;» τον ρώτησε.

«Όχι».

«Πού είναι το αεροπλάνο σας;»

«Στο αεροδρόμιο».

«Πού είναι το αεροδρόμιο;»

«Στην άλλη πλευρά της κοιλάδας».

«Δεν υπήρχε αεροδρόμιο σ' αυτή την κοιλάδα όταν κοίταξα κάτω. Ούτε λιβάδι υπήρχε».

Ο Γκολτ σήκωσε τα μάτια του στον ουρανό. «Κοιτάζετε προσεκτικά. Βλέπετε τίποτα εκεί πάνω;»

Έριξε πίσω το κεφάλι της και κοίταξε τον ουρανό, αλλά το μόνο που είδε ήταν το ατάραχο γαλάζιο φως της πρωινής ατμόσφαιρας. Κοιτάζοντας πιο προσεκτικά, διέκρινε κάτι τρεμουλιαστές λωρίδες θερμού αέρα.

«Θερμά ρεύματα», του είπε.

«Ακτίνες αντανάκλασης», αποκρίθηκε εκείνος. «Η κοιλάδα που είδατε είναι η κορυφή ενός βουνού με ύψος δύο χιλιάδες τετρακόσια μέτρα, οκτώ χιλιόμετρα μακριά από δω».

«Τι;»

«Μια βουνοκορφή όπου κανένας αεροπόρος δεν θα επέλεγε ποτέ να προσγειωθεί. Αυτό που είδατε είναι η αντανάκλαση του βουνού, που προβάλλεται πάνω σ' αυτή την κοιλάδα».

«Πώς;»

«Με τον ίδιο τρόπο που συμβαίνει ο αντικατοπτρισμός στην έρημο: λόγω της διάθλασης που υφίσταται το φως όταν περνάει από ψυχρά σε θερμά στρώματα αέρα».

«Πώς;»

«Με τη βοήθεια μιας ασπίδας ακτίνων που έχει σχεδιαστεί για ν' αποτρέπει τα πάντα – εκτός από μια τεράστια τόλμη σαν τη δική σας».

«Τι εννοείτε;»

«Δεν πίστευα ποτέ ότι θα επιχειρούσε κανείς να κατέβει στα δύο χιλιάδες μέτρα απ' το έδαφος της κοιλάδας. Χτυπήσατε την ασπίδα κι οι ακτίνες εξουδετέρωσαν τον κινητήρα σας. Νά λοιπόν που με κερδίζετε για δεύτερη φορά – γιατί ούτε ότι θα με παρακολουθήσει κανείς το πίστευα ποτέ».

«Και γιατί έχετε αυτή την ασπίδα;»

«Γιατί το μέρος αυτό είναι και θα παραμείνει ιδιόκτητο».

«Τι είναι αυτό το μέρος;»

«Θα δείτε, κυρία Τάγκαρτ. Θα το δείτε μόνη σας και θα σας απαντήσω μετά».

Η Ντάγκνι δεν είπε τίποτ' άλλο. Παρέμεινε σιωπηλή. Κάποια στιγμή συνειδητοποίησε ότι δεν τον είχε ρωτήσει τίποτα για τον ίδιο. Τον έβλεπε σαν μια αδιαίρετη ολότητα την οποία είχε συλλάβει με την πρώτη ματιά, σαν ένα απόλυτο αξίωμα που δεν επιδέχεται εξηγήσεις, σαν να 'ξερε τα πάντα γι' αυτόν μέσω της άμεσης αντίληψης και το μόνο που απέμενε ήταν η επαλήθευση του συμπεράσματός της.

Ακολουθούσαν ένα στενό μονοπάτι που ελισσόταν στο έδαφος της κοιλάδας. Τα έλατα ορθώνονταν στις απόκρημνες πλαγιές σαν ψηλές σκοτεινές πυραμίδες, δημιουργώντας την αίσθηση μιας τραχιάς, αρρενωπής απλότητας που συγκρούεται με τη σύνθετη, θηλυκή, λεπτοδουλεμένη δαντέλα στα φυλλώματα των σημύδων που τρεμόπαιζαν στον ήλιο. Το φως του ήλιου έσταζε μέσα στα φύλλα χαϊδεύοντας τα μαλλιά του, τα πρόσωπά τους. Δεν έβλεπε τι κρυβόταν πίσω από κάθε στροφή που σχημάτιζε το μονοπάτι.

Τα μάτια της έπεφταν διστακτικά στο πρόσωπό του. Εκείνος χαμήλωνε πού και πού το βλέμμα και την κοίταζε. Σιγά σιγά άρχισε ν' αφήνει κι αυτή το βλέμμα της πάνω στο δικό του, νιώθοντας σίγουρη, από την έκφραση που ζωγραφιζόταν στο πρόσωπό του, ότι το κοίταγμα αυτό ήταν μια σιωπηλή επικοινωνία.

Ο τρόπος του δεν ήταν απρόσωπος, δεν την κρατούσε στην αγκαλιά του όπως ένας άντρας που μεταφέρει στα χέρια μια τραυματισμένη γυναίκα. Ήταν αγκάλιασμα, παρ' όλο που τίποτα στο φέρσιμό του δεν πρόδιδε κάτι τέτοιο· όμως εκείνη ένιωθε βέβαιη ότι ολόκληρο το σώμα του είχε γίνει ένα με το δικό της.

Άκουσε ήχο καταρράχτη κι αμέσως μετά είδε το εύθραυστο υδάτινο νήμα που λαμπύριζε πάνω στα βράχια. Ο ήχος του νερού μπλεκόταν στο μυαλό της με το ρυθμό μιας αδιόρατης μελωδίας, με το σιγανό ρυθμό μιας ανάμνησης που πάλευε ν' απελευθερωθεί. Προσπέρασαν τον καταρράχτη μα ο ρυθμός δεν χάθηκε· έγινε ήχος, ο ήχος μιας ολοκληρωμένης μελωδίας που δεν ξεπηδούσε πια μέσ' από το μυαλό της αλλ' από κάποιο σημείο πίσω από τα φυλλώματα. Στην επόμενη στροφή πρόβαλε μπροστά της

ένα ξέφωτο κι ένα μικρό σπίτι χτισμένο στην πλαγιά του λόφου· είδε τον ήλιο να στραφταλίζει στο τζάμι του μισάνοιχτου παραθύρου. Και τότε θυμήθηκε πότε είχε ξανανώσει αυτό το συναίσθημα που την καλούσε να παραδοθεί στην πληρότητα της στιγμής· ήταν τη νύχτα που ταξίδευε σ' ένα σκονισμένο βαγόνι τού Κομήτη κι άκουσε για πρώτη φορά το θέμα του Πέμπτου Κονσέρτου του Χάλει· αυτό που άκουγε τώρα ήταν το ίδιο κονσέρτο, ήταν οι καθαρές, κοφτές συγχορδίες του παιγμένες από δυο χέρια που άγγιζαν με δύναμη και σιγουριά τα πλήκτρα του πιάνου.

«Είναι το Πέμπτο Κονσέρτο του Ρίτσαρντ Χάλει, σωστά;» τον ρώτησε απότομα, με την ελπίδα να τον αιφνιδιάσει.

«Ναι».

«Πότε το έγραψε;»

«Γιατί δεν ρωτάτε τον ίδιο;»

«Είν' εδώ;»

«Αυτός παίζει πιάνο. Αυτό που βλέπετε είναι το σπίτι του».

«Ω...!»

«Θα τον δείτε αργότερα. Θα χαρεί πολύ να σας μιλήσει. Ξέρει πόσο σας αρέσει ν' ακούτε τη μουσική του – το βράδυ, όταν είστε μόνη».

«Πώς το ξέρει;»

«Εγώ του το είπα».

Το ύφος της έμοιαζε με θυμωμένο ερωτηματικό. Όμως αμέσως μετά είδε την έκφραση στα μάτια του κι άρχισε να γελάει, σαν να 'θελε να δώσει με το γέλιο της φωνή στο νόημα του βλέμματός του.

Δεν είχε λόγο να ρωτήσει τίποτα, είπε μέσα της, δεν είχε λόγο ν' αμφιβάλλει για τίποτα όσο άκουγε τη μουσική να υψώνεται θριαμβευτικά πίσω από τα ηλιόλουστα φύλλα, όσο άκουγε τον ήχο της λύτρωσης να ξεχύνεται μ' όλα του τα χρώματα, όσο άκουγε τον ήχο που πάσχιζε να διακρίνει τότε, μέσα σ' ένα σκοτεινό βαγόνι, κάτω απ' το ρυθμικό χτύπο των τροχών. Αυτή την εικό-

να είχε δει κι εκείνη τη νύχτα μέσα στο τρένο, αυτή την κοιλάδα, αυτό τον πρωινό ήλιο, αυτόν –»

Όμως αμέσως μετά σάστισε, καθώς στην επόμενη στροφή, κι ενώ το μονοπάτι τούς είχε οδηγήσει σ' ένα ύψωμα μ' ανοιχτή θέα, είδε στο βάθος μια πόλη να λαμπυρίζει στο φως του ήλιου.

Δεν ήταν πόλη, μόνο μερικά σκόρπια σπιτάκια που απλώνονταν απ' το άνοιγμα της κοιλάδας μέχρι τους πρόποδες των βουνών, τα οποία ορθώνονταν επιβλητικά πάνω απ' τις στέγες τους παγιδεύοντας το μικρό οικισμό μέσα σ' έναν απόκρημνο, απερίπεραστο δακτύλιο. Τα σπιτάκια ήταν νεόχτιστα, με λιτές, γωνιώδεις γραμμές και μεγάλα παράθυρα που λαμπύριζαν στο φως. Πέρα μακριά είδε κάποια ψηλότερα κτίσματα κι αχνές τουλύπες καπνού που θύμιζαν βιομηχανική περιοχή. Όμως σχεδόν μπροστά της, πάνω σε μια λεπτή γρανιτένια κολόνα στημένη σ' ένα βράχο πιο χαμηλά απ' το επίπεδο των ματιών της –κι εκπέμποντας μια εκτυφλωτική λάμψη που εξαφάνιζε τα πάντα γύρω του–, δέσποζε περήφανα ένα σήμα δολαρίου φτιαγμένο από καθαρό χρυσό, με ύψος ένα μέτρο. Ένα σήμα που κρεμόταν πάνω από την πόλη σαν να 'ταν το οικόσημό της, το έμβλημά της, ο φάρος της – ένας αναμεταδότης ενέργειας που παγίδευε τις ηλιαχτίδες, αντανακλώντας το φως τους πάνω από τις στέγες των σπιτιών σαν ακτινοβόλα ευλογία.

«Τι είν' αυτό;» ρώτησε με κομμένη την ανάσα δείχνοντας το σήμα.

«Τίποτα. Ένα αστεράκι του Φρανσίσκο».

«Ποιανού Φρανσίσκο;» ψέλλισε έντρομη σαν να 'ξερε ήδη την απάντηση.

«Του Φρανσίσκο ντ' Ανκόνια».

«Είναι κι αυτός εδώ;»

«Θά 'ρθει από μέρα σε μέρα».

«Τι εννοείτε “αστεράκι”;»

«Ένα δώρο γενεθλίων του Φρανσίσκο στον ιδιοκτήτη της κοιλάδας. Αλλά μας άρεσε η ιδέα, κι έτσι το κάναμε έμβλημά μας».

«Δεν είστ' εσείς ο ιδιοκτήτης της κοιλάδας;»

«Εγώ; Όχι, βέβαια». Χαμήλωσε το κεφάλι κοιτάζοντας τα κράσπεδα της πλαγιάς και πρόσθεσε δείχνοντας με το χέρι, «Νά ο ιδιοκτήτης της κοιλάδας. Μόλις έφτασε».

Ένα αυτοκίνητο είχε σταματήσει στο τέρμα του χωματόδρομου και δύο άντρες ανέβαιναν το μονοπάτι. Δεν μπορούσε να διακρίνει τα πρόσωπά τους. Ο ένας ήταν λεπτός και ψηλός, ο άλλος πιο κοντός και μυώδης. Ο Γκολτ άρχισε να κατεβαίνει προς το μέρος τους και οι κλειστές στροφές εξαφάνισαν για λίγο τους δύο άντρες από το οπτικό της πεδίο.

Τους είδε να προβάλλουν ξανά πίσω από μια στροφή πάνω στα βράχια κι έμεινε άναυδη αντικρίζοντας τα πρόσωπά τους.

«Αν είναι ποτέ δυνατόν!» αναφώνησε ο μυώδης άντρας –τον οποίο δεν γνώριζε– κοιτάζοντάς την.

Εκείνη κοίταξε την ψηλή, αριστοκρατική φυσιογνωμία του συνοδού του: ήταν ο Χιου Άκστον.

Ο Χιου Άκστον υποκλίθηκε με μια αργή κίνηση του κεφαλιού κι ένα χαμόγελο καλωσορίσματος. «Κυρία Τάγκαρτ, οφείλω να ομολογήσω ότι πρώτη φορά βλέπω τα λόγια μου να διαψεύδονται. Δεν φανταζόμουν –όταν σας είπα ότι δεν θα τον βρείτε ποτέ– πως την επόμενη φορά που θα σας συναντούσα θα σας έβλεπα στην αγκαλιά του».

«Ποιανού;»

«Του εφευρέτη του κινητήρα».

Το σάστισμα τη διαπέρασε σαν ρίγος. Έκλεισε τα μάτια. Ο συσχετισμός ήταν ολοφάνερος, είπε μέσα της, έπρεπε να το 'χει καταλάβει. Όταν ξανάνοιξε τα μάτια της, κοίταξε τον Γκολτ. Εκείνος χαμογελούσε χαλαρά, ευδιάθετα, σαν να διασκέδαζε με την αποκάλυψη ενός παιδιαστικού μυστικού.

«Πάντως, αν σκοτωνόσασταν, θα σας άξιζε», είπε ο μυώδης άντρας μ' έναν προστατευτικά θυμωμένο τόνο. «Για ποιο λόγο κάνατε όλη αυτή τη φασαρία, αφού είστε ευπρόσδεκτη να περάσετε από την κύρια είσοδο;»

«Κυρία Τάγκαρτ, να σας συστήσω τον Μίδα Μάλιγκαν», είπε ο Γκολτ.

«Ω», έκανε η Ντάγκνι κι έβαλε τα γέλια· δεν μπορούσε να σατίσει άλλο. «Μήπως τελικά έχω πεθάνει και βρίσκομαι σ' άλλον κόσμο;»

«Βρίσκεστε πράγματι σε άλλον κόσμο», είπε ο Γκολτ. «Μόνο που δεν έχετε πεθάνει. Μάλλον το αντίθετο συμβαίνει».

«Ω, ναι», ψέλλισε η Ντάγκνι χαμογελώντας στον Μάλιγκαν. «Και πού είναι η κύρια είσοδος;»

«Εδώ», έκανε ο Μάλιγκαν δείχνοντας το μέτωπό του.

«Α... Απλώς έχασα το κλειδί», αποκρίθηκε η Ντάγκνι χωρίς πικρία.

«Θα το ξαναβρείτε σύντομα. Όμως, πείτε μου, τι στο καλό κάνατε μ' αυτό το αεροπλάνο;»

«Ακολουθούσα κάποιον».

«Αυτόν;» ρώτησε ο Μίδας δείχνοντας τον Γκολτ.

«Ναι».

«Είστε τυχερή που βγήκατε ζωντανή! Έχετε χτυπήσει πολύ;»

«Δεν νομίζω».

«Ωραία. Μόλις λοιπόν συνέλθετε απ' το ατύχημα, θα πρέπει να μας απαντήσετε σε μερικές ερωτήσεις», είπε ο Μάλιγκαν κι άρχισε να προχωράει προς το αυτοκίνητο. Αμέσως μετά κοίταξε τον Γκολτ και είπε, «Αυτή την περίπτωση δεν την είχαμε προβλέψει. Έχουμε τον πρώτο απεργοσπάστη».

«Τον πρώτο... τι;» έκανε η Ντάγκνι.

«Τίποτα, τίποτα», είπε ο Μάλιγκαν και ξανακοίταξε τον Γκολτ. «Τι θα κάνουμε;»

«Θα το αναλάβω εγώ», είπε ο Γκολτ. «Εσύ φρόντισε τον Κουέντιν Ντάνιελς».

«Με τον Ντάνιελς δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Απλώς θέλει λίγο χρόνο για να συνηθίσει το μέρος. Τα υπόλοιπα φαίνεται να τα ξέρει».

«Αυτό είν' αλήθεια», είπε ο Γκολτ. «Ο Ντάνιελς έκανε σχε-

δόν όλο το δρόμο μόνος του». Αντιλήφθηκε το απορημένο βλέμμα της Ντάγκνι και πρόσθεσε, «Θα πρέπει να σας ευχαριστήσω για κάτι, κυρία Τάγκχαρτ: μου κάνατε μεγάλη τιμή που επιλέξατε τον Κουέντιν Ντάνιελς γι' αντικαταστάτη μου. Πράγματι, το αξίζει».

«Πού είναι τώρα;» ρώτησε η Ντάγκνι. «Θα μου πείτε τι έγινε;»

«Ο Μίδας ήρθε και μας πήρε από το αεροδρόμιο. Εμένα με πήγε σπίτι μου και τον Ντάνιελς τον πήρε μαζί του. Όμως την ώρα που πήγαινα να τους συναντήσω για πρωινό, είδα το αεροπλάνο σας να βουτάει στο λιβάδι κι έτρεξα να δω τι συμβαίνει».

«Κι εγώ το είδα», είπε ο Μάλιγκαν. «Και ξέρετε τι σκέφτηκα; Καλά να πάθει ο ηλίθιος – όποιος κι αν είναι. Πού να φανταστώ ότι θα 'ασταν εσείς! Δύο άνθρωποι υπάρχουν στον κόσμο που δεν θέλω να πάθουν κακό – εσείς κι άλλος ένας».

«Ποιος;» τον ρώτησε η Ντάγκνι.

«Ο Χανκ Ρίρντεν».

Ένωσε να τη διαπερνάει ένα υπόγειο ρεύμα. Της φάνηκε πως ο Γκολτ την κοίταζε παράξενα, για μια σύντομη στιγμή κάτι στην έκφραση του προσώπου του άλλαξε ανεπαίσθητα.

Έφτασαν στο αυτοκίνητο. Ήταν ένα Χάμοντ με κουκούλα, από τα πιο ακριβά μοντέλα, διατηρημένο σε άριστη κατάσταση. Ο Γκολτ την ακούμπησε προσεκτικά στο πίσω κάθισμα και κάθισε δίπλα της περνώντας το χέρι του γύρω της. Η Ντάγκνι ένωθε πού και πού έναν ισχυρό πόνο να διαπερνάει το σώμα της, αλλά η προσοχή της ήταν στραμμένη αλλού. Κοίταζε τα σπίτια τής μικρής πολιτείας στο βάθος. Ο Μάλιγκαν άναψε τη μηχανή, το αυτοκίνητο ξεκίνησε και μια χρυσή ακτίνα γλίστρησε απ' το μέτωπο στα μάτια της καθώς περνούσαν μπροστά από το σήμα τού δολαρίου.

«Ποιος είναι ο ιδιοκτήτης αυτού του μέρους;» ρώτησε.

«Εγώ», είπε ο Μάλιγκαν.

«Κι αυτός τι είναι;» είπε δείχνοντας τον Γκολτ.

Του Μάλιγκαν του ξέφυγε ένα γελάκι. «Απλώς δουλεύει εδώ», της απάντησε.

«Κι εσείς, κύριε Άκστον;» ρώτησε η Ντάγκνι.

Ο Άκστον κοίταζε τον Γκολτ. «Εγώ είμαι ο ένας από τους δύο πατεράδες του. Αυτός που δεν τον πρόδωσε».

«Ω!» αναφώνησε η Ντάγκνι καθώς ένα ακόμη κομμάτι τού παζλ μπήκε στη θέση του. «Ο τρίτος σας μαθητής;»

«Ακριβώς».

«Ο δεύτερος βοηθός λογιστή!» είπε σαρκαστικά, συνδέοντας ένα ακόμη κομμάτι του παζλ.

«Τι εννοείτε;»

«Έτσι μου είπε ο καθηγητής Στάντλερ. Αυτό πίστευε για τον τρίτο μαθητή του».

«Μάλλον με υπερεκτίμησε», είπε ο Γκολτ. «Η δουλειά μου είναι πολύ κατώτερη – σύμφωνα με την κλίμακα των δικών του αξιών και τα κριτήρια του κόσμου του».

Το αυτοκίνητο έστριψε απότομα σ' ένα ανηφορικό δρομάκι που οδηγούσε σ' ένα μοναχικό σπίτι χτισμένο σε μια πλαγιά πάνω από την κοιλάδα. Η Ντάγκνι είδε έναν άντρα να περπατάει μπροστά τους πηγαίνοντας προς την πόλη. Φορούσε τζιν φόρμα και κρατούσε ένα σακουλάκι με φαγητό στο χέρι του. Η σβέλτη, αγέρωχη περπατησιά του της φάνηκε γνώριμη. Μόλις το αυτοκίνητο πλησίασε αρκετά κοντά, γύρισε το κεφάλι της προς το μέρος του και μια κραυγή έκπληξης και πόνου βγήκε από μέσα της καθώς ένωσε το σώμα της να τραντάζεται ολόκληρο απ' το σοκ: «Σταματήστε, σταματήστε! Μην τον αφήσετε να φύγει!» Ήταν ο Έλις Γουάιατ.

Οι τρεις άντρες έβαλαν τα γέλια. Ο Μάλιγκαν πάτησε φρένο και το αυτοκίνητο σταμάτησε. «Ω...» έκανε η Ντάγκνι σχεδόν ξεψυχισμένα, συνειδητοποιώντας ότι βρισκόταν σ' έναν τόπο απ' όπου ο Γουάιατ δεν είχε σκοπό να δραπετεύσει.

Ο Γουάιατ έτρεξε κοντά τους: είχε αναγνωρίσει τον παράδοξο επισκέπτη. Στάθηκε δίπλα στο παράθυρο και τότε η Ντάγκνι εί-

δε ξανά αυτό το νεανικό, θριαμβευτικό χαμόγελο που είχε αντιχρίσει εκείνη την ημέρα στην αποβάθρα του Κόμβου Γουάιατ.

«Ντάγκνι! Επιτέλους! Ήρθες!»

«Όχι», είπε ο Γκολτ. «Η κυρία Τάγκαρτ είναι ναυαγός».

«Τι είναι;»

«Η κυρία Τάγκαρτ είχε ένα ατύχημα. Το αεροπλάνο της έπεσε στην κοιλάδα μας. Δεν το είδες;»

«Έπεσε – εδώ;»

«Ναι».

«Άκουσα ένα αεροπλάνο, μα...» Το έκπληκτο βλέμμα του μεταλλάχτηκε αμέσως σε χαμόγελο, σ' ένα ζεστό, φιλικό χαμόγελο. «Μα πώς έγινε, Ντάγκνι;»

Εκείνη τον κοίταζε απελπισμένα, ανίκανη να συνδέσει το παρελθόν με το παρόν. Και με το ίδιο απελπισμένο ύφος –όπως όταν ονειρεύεται κανείς ένα νεκρό φίλο απευθύνοντάς του τα λόγια που δεν πρόλαβε να του πει όσο ζούσε–, ακούγοντας ξανά το τηλέφωνο να χτυπάει όπως τότε, πριν από δύο χρόνια, και την κλήση να χάνεται στο κενό, του είπε τα λόγια που δεν πρόλαβε να του πει πριν τον χάσει, «Προσπάθησα... προσπάθησα να σε βρω».

Της χαμογέλασε τρυφερά. «Κι εμείς προσπαθούμε τόσο καιρό να σε βρούμε, Ντάγκνι... Θα σε δω το βράδυ. Μην ανησυχείς, δεν πρόκειται να εξαφανιστώ – ούτ' εσύ άλλωστε».

Χαιρέτησε την παρέα με μια ανέμελη κίνηση του χεριού και συνέχισε το δρόμο του κουνώντας πέρα δώθε το σακουλάκι του. Μόλις ο Μάλιγκαν άναψε τη μηχανή, η Ντάγκνι σήκωσε το βλέμμα της κι είδε τα μάτια του Γκολτ να την παρατηρούν προσεχτικά. Το πρόσωπό της σκλήρυνε, σαν να παραδεχόταν με πόνο, αλλά χωρίς καμιά διάθεση να παραδοθεί, ότι ο Γκολτ μπορεί να διασκέδαζε μ' αυτή την κατάσταση. «Ωραία», του είπε. «Να δω τι άλλη έκπληξη μου ετοιμάζετε».

Όμως δεν υπήρχε ούτε κακία ούτε οίκτος στο πρόσωπό του, μόνο ένα αδέκαστο αίσθημα δικαίου. «Πρώτος και βασικός κα-

νόνας σ' αυτή την κοιλάδα, κυρία Τάγκαρτ», είπε ο Γκολτ, «είναι ότι πρέπει ν' ανακαλύπτει κανείς μόνος του την αλήθεια».

Το αυτοκίνητο σταμάτησε μπροστά σ' ένα μοναχικό σπίτι. Ήταν χτισμένο με ακατέργαστους γρανιτένιους κυβόλιθους, ενώ μια τεράστια τζαμαρία κάλυπτε σχεδόν όλο τον μπροστινό τοίχο. «Θα ειδοποιήσω το γιατρό», είπε ο Μάλιγκαν έτοιμος να ξεκινήσει, ενώ ο Γκολτ πήρε στα χέρια την Ντάγκνι κι άρχισε ν' ανεβαίνει το μονοπάτι.

«Το σπίτι σας;» τον ρώτησε.

«Το σπίτι μου», απάντησε εκείνος ανοίγοντας την πόρτα με το πόδι.

Πέρασαν το κατώφλι και μπήκαν στο ηλιόλουστο σαλόνι. Οι καλοκαιρινές ηλιαχτίδες λαμπύριζαν πάνω στους τοίχους που ήταν επενδυμένοι με λουστραρισμένο ξύλο πεύκου. Η Ντάγκνι είδε μερικά χειροποίητα επίπλα, ένα ταβάνι με γυμνά δοκάρια και μια καμάρα που οδηγούσε σε μια μικρή κουζίνα. Η επίπλωση της κουζίνας ήταν κάτι πρόχειρα ράφια στους τοίχους, ένα ξύλινο τραπέζι κι ανάμεσά τους το παράδοξο θέαμα του στυλπνού χρωμίου μιας ηλεκτρικής κουζίνας. Ο χώρος συνδύαζε την πρωτόγονη απλότητα καλύβας συνοριακού φρουρού με τις πιο σύγχρονες ανέσεις.

Διέσχισαν το δίχτυ των ηλιαχτίδων κι έφτασαν σ' ένα μικρό ξενώνα. Ο Γκολτ την ακούμπησε στο κρεβάτι και η Ντάγκνι είδε από το ανοιχτό παράθυρο ένα μακρύ κατηφορικό μονοπάτι με πέτρινα σκαλοπάτια και τα κλαδιά των πεύκων που ορθώνονταν στον ουρανό. Κοίταξε τους ξύλινους τοίχους γύρω της· κάτι λεπτές χαρακιές ήταν διάσπαρτες εδώ κι εκεί, κάτι σκόρπιες γραμμές που θύμιζαν επιγραφές γραμμένες με διαφορετικούς γραφικούς χαρακτήρες· δεν μπορούσε να διακρίνει λέξεις. Ύστερα τα μάτια της στάθηκαν σε μια ανοιχτή πόρτα· ήταν η πόρτα που οδηγούσε στην κρεβατοκάμαρά του.

«Είμαι καλεσμένη ή αιχμάλωτη;» τον ρώτησε.

«Εσείς αποφασίζετε».

«Πώς μπορώ ν' αποφασίσω χωρίς να σας γνωρίζω; Μου είστε ξένος».

«Δεν είμαι ξένος. Εσείς δεν δώσατε τ' όνομά μου σε μια σιδηροδρομική γραμμή;»

«Ω!... Ναι...» Ένα ακόμη κομμάτι του παζλ μπήκε στη θέση του. «Ναι...» Κοίταξε την ψηλόλιγνη μορφή με τα μαλλιά που χρυσίζαν, το υποδόριο χαμόγελο και το αδέκαστο, διεισδυτικό βλέμμα –έφερε στο νου της τον αγώνα που είχε κάνει για να κατασκευάσει αυτή τη γραμμή, είδε μπροστά της την καλοκαιρινή μέρα τής πρώτης διαδρομής του τρένου– και σκέφτηκε ότι αν κάποια ανθρώπινη μορφή μπορούσε να γίνει το έμβλημα αυτής της γραμμής, η μορφή αυτή θα ήταν ο άντρας που είχε απέναντί της. «Ναι...» είπε, και πρόσθεσε: «Μόνο που της έδωσα το όνομα ενός εχθρού».

Της χαμογέλασε. «Αυτή είναι μια αντίφαση την οποία αργά ή γρήγορα θα επιλύσετε, κυρία Τάγκαρτ».

«Εσείς... καταστρέψατε τη γραμμή μου;»

«Όχι εγώ. Η αντίφαση».

Η Ντάγκνι έκλεισε για μια στιγμή τα μάτια κι αμέσως μετά ρώτησε, «Έχω ακούσει πολλές ιστορίες για σας. Ποια απ' όλες είναι αληθινή;»

«Όλες».

«Εσείς τις διαδώσατε;»

«Όχι. Για ποιο λόγο; Δεν μ' αρέσει να συζητιέται τ' όνομά μου».

«Μα δεν ξέρετε ότι έχετε γίνει θρύλος;»

«Το ξέρω».

«Ο νεαρός εφευρέτης της Τουέντιθ Σέντσοουρι Μότορ Κόμπανι – αυτή είναι η μόνη πραγματική εκδοχή του θρύλου, σωστά;»

«Είναι η μόνη χειροπιαστή εκδοχή – ναι».

Δεν κατάφερε να κρύψει την αγωνία της όταν ρώτησε με φωνή που βγήκε ξέπνοη, αγγίζοντας τα όρια του ψίθυρου, «Εσείς είστε... ο εφευρέτης του κινητήρα που... που βρήκα στα παλιοσίδερα;»

«Ναι».

Δεν κατάφερε να συγκρατήσει μια έκρηξη ανυπομονησίας, που την έκανε ν' ανασηκώσει το κεφάλι της. «Το μυστικό τής μετατροπής της ενέργειας –» ξεκίνησε να λέει, μα σταμάτησε.

«Μπορώ να σας το εξηγήσω μέσα σ' ένα δεκάλεπτο», είπε ο Γκολτ απαντώντας στην ανολοκλήρωτη έκκλησή της. «Αλλά μόνο αν το θέλω εγώ. Καμία δύναμη στον κόσμο δεν μπορεί να μ' αναγκάσει ν' αποκαλύψω το μυστικό του κινητήρα. Αν καταλάβετε αυτό που σας λέω, τότε θα λύσετε το γρίφο που σας μπερδεύει».

«Εκείνη τη νύχτα... πριν από δώδεκα χρόνια... είναι αλήθεια ότι εγκαταλείψατε μια συνεδρίαση έξι χιλιάδων δολοφόνων;»

«Ναι».

«Και τους είπατε ότι θα σταματήσετε τη μηχανή του κόσμου».

«Ναι».

«Τι κάνατε δηλαδή;»

«Δεν έκανα τίποτα, κυρία Τάγκαρτ. Αυτό είναι το μυστικό μου».

Έμεινε για λίγο σιωπηλή. Εκείνος περίμενε σαν να διάβαζε τις σκέψεις της. «Ο καταστροφέας...» είπε η Ντάγκνι μ' έναν τόνο απορίας κι ανημπόριας.

«– το πιο σατανικό πλάσμα πάνω στη γη», συνέχισε ο Γκολτ σαν να παρέθετε λέξεις που δεν ήταν δικές του –κι εκείνη αναγνώρισε τα λόγια της– «ο άνθρωπος που ρουφάει τον εγκέφαλο του κόσμου».

«Πόσο στενά με παρακολουθείτε», τον ρώτησε, «και πόσο καιρό;»

Ήταν μόνο μια στιγμιαία παύση, τα μάτια του δεν κινήθηκαν, όμως της φάνηκε πως το βλέμμα του βάθυνε, σαν να την έβλεπε διαφορετικά, ενώ μια παράξενη ένταση σημάδεψε τη φωνή του καθώς απάντησε ατάραχα, «Χρόνια».

Έκλεισε τα μάτια της, χαλαρή και παραδομένη. Ένωσε μια αλλόκοτη, ανάλαφρη αίσθηση αδιαφορίας, λες και ξαφνικά δεν

ήθελε τίποτ' άλλο πέρ' από την ανακούφιση που της χάριζε η παραίτηση.

Ο γιατρός ήταν ένας γλυκός γκριζομάλλης άντρας με στοχαστικό πρόσωπο. Οι τρόποι του απέπνεαν ευγένεια και σιγουριά.

«Κυρία Τάγκαρτ, να σας συστήσω τον κύριο Χέντρικς», είπε ο Γκολτ.

«Δεν πιστεύω να εννοείτε τον Τόμας Χέντρικς;» είπε η Ντάγκνι με την αυθόρμητη αυθάδεια μικρού παιδιού. Το όνομα ανήκε σ' ένα σπουδαίο χειρουργό που έχε αποσυρθεί κι εξαφανιστεί πριν από έξι χρόνια.

«Ακριβώς», είπε ο Γκολτ.

Ο γιατρός Χέντρικς χαμογέλασε. «Ο Μίδας μου είπε ότι η κυρία Τάγκαρτ χρειάζεται φροντίδα, όχι τόσο από το σοκ που υπέστη όσο από το σοκ που θα υποστεί».

«Σ' αφήνω λοιπόν να τη φροντίσεις», του είπε ο Γκολτ. «Εγώ πηγαίνω να ψωνίσω για το πρωινό».

Όση ώρα ο γιατρός εξέταζε τα τραύματά της, η Ντάγκνι παρατηρούσε τη σβελτάδα και την ακρίβεια των κινήσεών του. Είχε φέρει μαζί του ένα αντικείμενο που εκείνη δεν το 'χε ξαναδεί: ένα φορητό μηχάνημα ακτίνων Χ. Έμαθε πως είχε δύο ραγισμένα πλευρά, πως είχε διάστρεμμα στον αστράγαλο, πως είχε σκίσει το δέρμα της στον αγκώνα και στο γόνατο, πως είχε λίγους μώλωπες διάσπαρτους σ' όλο της το σώμα. Βλέποντας τα επιδέξια χέρια του γιατρού Χέντρικς να τυλίγουν μ' επιδέσμους τα τραύματά της, νόμισε πως το σώμα της ήταν ένα μηχάνημα που το επιδιόρθωνε ένας κορυφαίος μηχανικός.

«Θα σας συμβούλευα να μείνετε στο κρεβάτι, κυρία Τάγκαρτ».

«Ω, όχι. Μη φοβάστε. Θα προσέχω».

«Πρέπει να ξεκουραστείτε».

«Νομίζετε ότι μπορώ;»

Ο γιατρός χαμογέλασε. «Μάλλον όχι».

Όταν ο Γκολτ γύρισε από την αγορά, ο γιατρός τον ενημέρω-

σε για την κατάσταση της Ντάγκνι. «Θα έρθω πάλι αύριο να δω πώς πάει», του είπε.

«Ευχαριστώ πολύ», είπε ο Γκολτ. «Στείλε μου το λογαριασμό».

«Όχι, βέβαια!» έκανε αγανακτισμένη η Ντάγκνι. «Εγώ θα πληρώσω».

Οι δύο άντρες κοιτάχτηκαν και χαμογέλασαν με νόημα, σαν ν' άκουγαν ένα ζητιάνο να καυχιέται για την περιουσία του.

«Θα το συζητήσουμε αργότερα», της είπε ο Γκολτ.

Μόλις έφυγε ο γιατρός, η Ντάγκνι έκανε να σηκωθεί. Στηρίχτηκε στα έπιπλα προσπαθώντας να σταθεί όρθια. Ο Γκολτ την πήρε στα χέρια, την πήγε στην κουζίνα και την έβαλε να καθίσει στο τραπέζι που ήταν ήδη στρωμένο για πρωινό.

Η Ντάγκνι κοίταξε την καφετιέρα, τα ποτήρια με την πορτοκαλάδα, τα λευκά κεραμικά πιάτα που άστραφταν στο φως τού ήλιου, και συνειδητοποίησε ότι πεινούσε.

«Από πότε έχετε να φάτε και να κοιμηθείτε;» τη ρώτησε.

«Δεν ξέρω... Έφαγα στο τρένο μαζί με –» Κούνησε το κεφάλι της χαμογελώντας πικρά: μαζί μ' έναν αλήτη, σκέφτηκε, μαζί μ' έναν αλήτη που έτρεμε στην ιδέα της ύπαρξης ενός αόρατου εκδικητή, του εκδικητή που καθόταν τώρα απέναντί της κι έπινε την πορτοκαλάδα του. «Δεν ξέρω... είναι σαν να 'χουν περάσει αιώνες».

«Πώς με βρήκατε;»

«Έφτασα στο αεροδρόμιο του Άφτον τη στιγμή που απογειωνόσασταν κι ο υπάλληλος μου είπε ότι είχατε μαζί σας και τον Κουέντιν Ντάνιελς».

«Ναι, ναι, θυμάμαι. Είδα ένα αεροπλάνο που έκανε κύκλους περιμένοντας να προσγειωθεί. Μόνο που ήταν η μοναδική φορά που δεν σας σκέφτηκα. Πίστευα ότι θα 'ρχόσασταν με τρένο».

«Πώς να το εννοήσω αυτό;» τον ρώτησε κοιτάζοντάς τον κατάματα.

«Ποιο;»

«Πως ήταν η μοναδική φορά που δεν με σκεφτήκατε».

Εκείνος στύλωσε το βλέμμα του πάνω της. Η Ντάγκνι είδε τα χείλη του να σαλεύουν διαγράφοντας μια καμπύλη που της ήταν πια γνώριμη, την καμπύλη ενός περήφανα αδιάλλακτου χαμόγελου. «Όπως και να το εννοήσετε, δεν θα κάνετε λάθος», της απάντησε.

Εκείνη έμεινε για λίγο σιωπηλή. «Δηλαδή ξέρατε ότι πήγαινα να συναντήσω τον Κουέντιν Ντάνιελς, σωστά;» τον ρώτησε ψυχρά.

«Ναι».

«Και τρέξατε να τον πάρετε πρώτος για να με κερδίσετε – ξέροντας πολύ καλά πόσο θα μου στοίχιζε αυτή η ήττα».

«Ακριβώς».

Έστρεψε το βλέμμα της αλλού κι έμεινε αμίλητη. Ο Γκολτ σηκώθηκε για να συνεχίσει την ετοιμασία του πρωινού. Η Ντάγκνι τον παρακολουθούσε όσην ώρα έψηνε ψωμί και τηγάνιζε αυγά με μπέικον. Παρατήρησε την αβίαστη, άνετη επιδεξιότητα των χεριών του, μια επιδεξιότητα που δεν θύμιζε μάγαιρα αλλά έμπειρο μηχανικό που χειρίζεται με αλάνθαστη ακρίβεια μοχλούς σε πίνακα ελέγχου. Ξαφνικά θυμήθηκε πού είχε ξαναδεί αυτό το ασυνήθιστο θέαμα.

«Αυτά σας τα έμαθε ο καθηγητής Άκστον;» τον ρώτησε δείχνοντας την κουζίνα.

«Ναι. Ανάμεσα σε όλα τ' άλλα».

«Τι άλλο σας έμαθε; Τρόπους για να σπαταλάτε το χρόνο σας – τον πολύτιμο χρόνο σας;» Δεν μπορούσε να συγκρατήσει άλλο την αγανάκτησή της.

«Έχω σπαταλήσει χρόνο σε πολύ πιο ασήμαντες δουλειές», είπε ο Γκολτ ακουμπώντας μπροστά της το πιάτο με το φαγητό.

«Πού τα βρήκατε όλ' αυτά; Έχετε μπακάλικο εδώ;» ρώτησε η Ντάγκνι.

«Το καλύτερο μπακάλικο του κόσμου. Το μπακάλικο του Λόρενς Χάμοντ».

«Τι;»

«Του Λόρενς Χάμοντ, από τη Χάμοντ Καρς. Το μπέικον είναι από τη φάρμα του Ντουάιτ Σάντερς – της Σάντερς Έρκραφτ. Τα αυγά και το βούτυρο από το δικαστή Νααραγκάνσεντ – του Ανωτάτου Δικαστηρίου της πολιτείας του Ιλινόις».

Κοίταξε το πιάτο της με δυσφορία, σχεδόν με αποστροφή. «Είναι το πιο ακριβό πρωινό που έχω φάει ποτέ μου – αν υπολογίσει κανείς την αξία του χρόνου που αφιέρωσαν ο μάγαιρας κι οι προμηθευτές του».

«Από μια άποψη, ναι. Από την άλλη όμως είναι το πιο φτηνό πρωινό που έχετε φάει ποτέ – επειδή κανένα κομμάτι της παραγωγής του δεν τρέφει τους άρπαγες, οι οποίοι θα σας ανάγκαζαν να το πληρώσετε πρώτα με τον ιδρώτα σας κι ύστερα με το αίμα σας».

Αφού έμειναν αρκετή ώρα σιωπηλοί, η Ντάγκνι ρώτησε κάπως μελαγχολικά, «Τι κάνετε σ' αυτή την κοιλάδα;»

«Ζούμε».

Πρώτη φορά η λέξη αυτή ηχούσε τόσο πραγματική στ' αυτιά της.

«Εσείς τι δουλειά κάνετε; Ο Μίδας Μάλιγκαν είπε ότι εργάζεστε εδώ».

«Ασχολούμαι με τα μαστορέματα».

«Με... τι;»

«Επιδιορθώνω οποιοδήποτε πρόβλημα προκύψει στις εγκαταστάσεις – στο σύστημα παροχής ενέργειας, για παράδειγμα».

Η Ντάγκνι στύλωσε τα μάτια της στην ηλεκτρική κουζίνα κι έκανε μια κίνηση να σηκωθεί, μα ξανάπεσε στην καρέκλα της νιώθοντας έναν οξύ πόνο στα πλευρά.

Ο Γκολτ σιγογέλασε. «Ακριβώς. Όμως καλά θα κάνετε ν' αποφύγετε τις απότομες κινήσεις, γιατί αλλιώς θ' αναγκαστείτε να μείνετε στο κρεβάτι».

«Το σύστημα ενέργειας...» ψέλλισε, «το σύστημα ενέργειας... βασίζεται... στον κινητήρα σας;»

«Ναι».

«Δηλαδή ο κινητήρας λειτουργεί;»

«Μαγείρεψε το πρωινό σας».

«Θέλω να τον δω!»

«Ηρεμήστε. Αυτό που βλέπετε δεν είναι παρά μια συνηθισμένη κουζίνα – μόνο που το κόστος λειτουργίας της είναι σχεδόν μηδαμινό. Όμως είναι και το μόνο που επιτρέπετε να δείτε, κυρία Τάγκαρτ».

«Μου υποσχθήκατε ότι θα μου δείξετε την κοιλάδα».

«Θα σας τη δείξω. Αλλά μόνο την κοιλάδα, όχι τη γεννήτρια».

«Θα πάμε τώρα, μόλις τελειώσουμε το πρωινό;»

«Αν θέλετε – και αν μπορείτε να περπατήσετε».

«Μπορώ».

Ο Γκολτ σηκώθηκε, πλησίασε στο τηλέφωνο, σήκωσε το ακουστικό και σχημάτισε έναν αριθμό. «Ναι, Μίδα... Ναι... Αλήθεια;... Ναι, καλά είναι... Θα μου νοικιάσεις το αυτοκίνητό σου για σήμερα;... Ευχαριστώ. Στη συνηθισμένη τιμή – είκοσι πέντε σεντς... Μπορείς να μου το στείλεις;... Μήπως έχεις κανένα μπαστούνι; Θα το χρειαστεί... Απόψε; Ναι. Θα έρθουμε. Ευχαριστώ», είπε κι έκλεισε το τηλέφωνο.

Η Ντάγκνι τον κοίταζε έκπληκτη.

«Άκουσα καλά; Ο Μίδας Μάλιγκαν, με την αμύθητη περιουσία, θα σας επιβαρύνει με μερικά σεντς για να σας δώσει το αυτοκίνητό του;»

«Ακριβώς».

«Μα δεν μπορούσε να σας το δώσει έτσι;»

Ο Γκολτ στάθηκε για λίγο και την κοίταζε, σαν να 'θελε να της δείξει πόσο τον διασκέδαζε αυτή η κατάσταση. «Κυρία Τάγκαρτ», της είπε, «δεν έχουμε ούτε νόμους, ούτε κανόνες, ούτε επίσημη οργάνωση σ' αυτή την κοιλάδα. Ήρθαμε εδώ για να ησυχάσουμε. Έχουμε όμως κάποιες συνήθειες τις οποίες τηρούμε όλοι μας, γιατί αποτρέπουν την εμφάνιση καταστάσεων που θα μας χαλούσαν την ησυχία. Σας ενημερώνω λοιπόν ότι υπάρχει μια

λέξη που η χρήση της απαγορεύεται σ' αυτό το μέρος: είναι η λέξη “δίνω”».

«Συγγνώμη», του είπε, «έχετε δίκιο».

Ο Γκολτ ξαναγέμισε τα φλιτζάνια με καφέ κι έβγαλ' ένα πακέτο τσιγάρα. Η Ντάγκνι πήρε ένα τσιγάρο και χαμογέλασε βλέποντας το σήμα του δολαρίου.

«Ο Μάλιγκαν μας έχει καλέσει το βράδυ για φαγητό. Αν δεν είστε πολύ κουρασμένη, μπορούμε να πάμε. Νομίζω πως θα θέλατε να δείτε τους καλεσμένους του».

«Και βέβαια θα πάμε! Αποκλείεται να είμαι κουρασμένη. Αποκλείεται να ξαναγιώσω κουρασμένη».

Είχαν τελειώσει πια το πρωινό όταν η Ντάγκνι είδε το αυτοκίνητο του Μάλιγκαν να σταματάει στο κράσπεδο της πλαγιάς. Ο οδηγός πήδηξε έξω, ανέβηκε τρέχοντας το μονοπάτι κι όρμησε στο σπίτι χωρίς να χτυπήσει την πόρτα. Η Ντάγκνι σάστισε συνειδητοποιώντας πως η αλαφιασμένη μορφή με τ' ανάκατα μαλλιά που έβλεπε μπροστά της ήταν ο Κουέντιν Ντάνιελς.

«Κυρία Τάγκαρτ! Συγγνώμη!» είπε με κομμένη την ανάσα ο Ντάνιελς. Ο απελπισμένος τόνος της φωνής του συγκρουόταν με τον παράφορο ενθουσιασμό που ζωγραφιζόταν στο πρόσωπό του. «Πρώτη φορά αθετώ το λόγο μου. Είμαι αδικαιολόγητος. Το ξέρω. Δεν σας ζητώ να με συγχωρήσετε, όμως η αλήθεια είναι ότι... το ξέχασα!»

Η Ντάγκνι κοίταζε τον Γκολτ. «Σε πιστεύω».

«Ξέχασα ότι ερχόσασταν να με βρείτε, ξέχασα ότι υποσχέθηκα να σας περιμένω, ξέχασα τα πάντα – μέχρι πριν από λίγα λεπτά, όταν ο κύριος Μάλιγκαν μου είπε ότι είχατε ένα ατύχημα με το αεροπλάνο σας. Τότε κατάλαβα ότι το λάθος ήταν δικό μου κι ότι αν σας συνέβαινε κάτι... Είστε καλά; Ω, Θεέ μου, εγώ φταίω!»

«Καλά είμαι. Μην ανησυχείς. Κάθισε».

«Δεν ξέρω πώς έγινε. Σας έδωσα το λόγο της τιμής μου και το ξέχασα. Δεν ξέρω τι μου συνέβη».

«Εγώ ξέρω».

«Κυρία Τάγκαρτ, εργαζόμουν μήνες γι' αυτό τον κινητήρα, κι όσο περισσότερο προχωρούσα τόσο πιο ακατόρθωτο μου φαινόταν. Τις δύο τελευταίες μέρες είχα κλειστεί στο εργαστήριό μου και προσπαθούσα να λύσω μια μαθηματική εξίσωση. Νόμιζα ότι θ' άφηνα την τελευταία μου πνοή πάνω στον πίνακα, αλλά δεν ήθελα να τα παρατήσω. Ήταν αργά το βράδυ όταν ένας άγνωστος άντρας μπήκε στο εργαστήριο. Στην αρχή ούτε που τον πρόσεξα. Είπε πως ήθελε να μου μιλήσει κι εγώ του ζήτησα να περιμένει λίγο. Δεν ξέρω πόση ώρα στεκόταν και περίμενε, είχα ξεχάσει πως ήταν εκεί. Το μόνο που θυμάμαι είναι ότι κάποια στιγμή το χέρι του τινάχτηκε στον πίνακα, έσβησε τους υπολογισμούς μου κι έγραψε μια σύντομη εξίσωση. Και τότε πάγωσα! – γιατί αυτό που είδα δεν ήταν η ολοκληρωμένη απάντηση στο αίνιγμα του κινητήρα, αλλά μια κατεύθυνση, μια κατεύθυνση που δεν είχα σκεφτεί, όμως κατάλαβα αμέσως πού οδηγούσε! “Πώς το ξέρεις;” ούρλιαξα έντρομος. Τότε εκείνος μου έδειξε μια φωτογραφία του κινητήρα που μου είχατε δώσει και μου είπε, “Εγώ τον έφτιαξα πρώτος”. Δεν θυμάμαι τίποτ' άλλο, κυρία Τάγκαρτ, δηλαδή δεν θυμάμαι τι έγινε, γιατί μετά αρχίσαμε να μιλάμε για στατικό ηλεκτρισμό, για μετατροπές ενέργειας και για τον κινητήρα».

«Και συνεχίσαμε να μιλάμε για φυσική μέχρι που φτάσαμε εδώ», είπε ο Γκολτ.

«Θυμάμαι μόνο που με ρωτήσατε αν ήθελα να έρθω μαζί σας», είπε ο Ντάνιελς, «αν ήθελα να σας ακολουθήσω και να παρατήσω τα πάντα... Τα πάντα; Να παρατήσω ένα νεκρό Ινστιτούτο, να παρατήσω τη δουλειά ενός επιστάτη που δεν έχει δικαίωμα ν' αλλάξει επαγγελμα, να παρατήσω τον Ουέσλι Μάουτς και τη Διάταξη 10-289, να παρατήσω τα βρομερά σκουλήκια που σέρνονται στο χώμα, γρυλίζοντας ότι δεν υπάρχει νους!... Κυρία Τάγκαρτ» – γέλασε θριαμβευτικά – «με ρώτησε αν ήθελα να τα εγκαταλείψω όλα αυτά και να πάω μαζί του! Με ρώτησε και δεύτερη φορά, γιατί στην αρχή δεν τον πίστεψα. Δεν πίστεψα πως

υπάρχει άνθρωπος που θα μπορούσε να εκλάβει αυτή την επιλογή ως δίλημμα. Να φύγω; Θα πηδούσα ακόμα κι απ' την κορφή ουρανοξύστη προκειμένου να τον ακολουθήσω και να μάθω το μυστικό του προτού γίνω ένα με την ασφαλτό!»

«Δεν σε κατηγορώ», του είπε η Ντάγκνι κοιτάζοντάς τον νοσταλγικά. «Άλλωστε τήρησες την υπόσχεσή σου. Με οδήγησες στο μυστικό του κινητήρα».

«Την ίδια δουλειά θα κάνω κι εδώ», είπε ο Ντάνιελς γεμάτος ενθουσιασμό. «Ο κύριος Μάλιγκαν θα μου δώσει τη θέση τού επιστάτη στη μονάδα παραγωγής ενέργειας. Κι όταν μάθω καλά τη δουλειά του επιστάτη, τότε θα με κάνει ηλεκτροτεχνίτη. Δεν είναι υπέροχος ο Μίδας Μάλιγκαν; Έτσι θέλω να γίνω κι εγώ όταν φτάσω στην ηλικία του. Θέλω να βγάλω λεφτά. Θέλω να γίνω πλούσιος – όπως αυτός!»

«Ντάνιελς!» φώναξε η Ντάγκνι φέρνοντας στο μυαλό της τον αυστηρό, αδιάλλακτο επιστήμονα που είχε γνωρίσει πριν από λίγο καιρό. «Τι έχεις πάθει; Ξέρεις πού βρισκεσαι; Καταλαβαίνεις τι λες;»

«Βρίσκομαι εδώ, κυρία Τάγκαρτ – και οι δυνατότητες που ανοίγονται σ' αυτό το μέρος είναι απεριόριστες! Θα γίνω ο μεγαλύτερος ηλεκτροτεχνίτης του κόσμου – κι ο πλουσιότερος! Θα –»

«Καλά θα κάνεις να γυρίσεις αμέσως στο σπίτι του Μάλιγκαν και να μείνεις κάνα δυο μέρες να ξεκουραστείς – αλλιώς δεν θα σου επιτρέψω να πλησιάσεις στη μονάδα», είπε ο Γκολτ.

«Μάλιστα, κύριε Γκολτ», αποκρίθηκε υπάκουα ο Ντάνιελς.

Όταν βγήκαν από το σπίτι, ο ήλιος γλιστρούσε στις βουνοκορφές διαγράφοντας ένα γυαλιστερό δακτύλιο από γρανίτη και χιόνι που αγκάλιαζε προστατευτικά την κοιλάδα. Η Ντάγκνι κοίταξε τον ηλιόλουστο δακτύλιο κι ένιωσε ν' απορεί με την πληρότητα που της προξενούσε η αίσθηση του πεπερασμένου, η αίσθηση πως η ύπαρξή της οριζόταν από την ακτίνα του οπτικού της πεδίου. Θέλησε να τεντώσει τα χέρια της ψηλά, ν' αγγίξει με τα δάχτυλά της τις βουνοκορφές. Όμως δεν μπορούσε να κι-

νηθεί· κρατώντας με το ένα χέρι το μπαστούνι και με το άλλο το μπράτσο του Γκολτ, άρχισε να περπατάει αργά προς το αυτοκίνητο, με συνειδητή προσπάθεια, σαν παιδί που μαθαίνει να βηματίζει για πρώτη φορά.

Καθόταν στη θέση του συνοδηγού, ενώ ο Γκολτ οδηγούσε προς το σπίτι του Μίδα Μάλιγκαν. Το σπίτι ήταν χτισμένο σε μια πλαγιά. Ήταν η μεγαλύτερη κι η μοναδική διώροφη κατοικία της κοιλάδας, ένας παράξενος συνδυασμός κάστρου και θέρετρου αναψυχής, με συμπαγείς γρανιτένιους τοίχους και μεγάλες βεράντες. Μόλις έφτασαν έξω από το σπίτι, ο Γκολτ σταμάτησε για να κατεβάσει τον Ντάνιελς κι ύστερα συνέχισε σ' ένα φιδωτό δρόμο που ανηφόριζε στα βουνά.

Η Ντάγκνι αναλογίστηκε τον αμύθητο πλούτο του Μάλιγκαν, κοίταξε τα χέρια του Γκολτ που κατεύθυναν το τιμόνι ενός πολυτελούς αυτοκινήτου κι αναρωτήθηκε ποια μπορεί να ήταν η οικονομική κατάσταση του Γκολτ. Έριξε μια ματιά στα ρούχα του: το γκριζό παντελόνι του και το λευκό πουκάμισο έδειχναν πολυφορεμένα· το δέρμα της λεπτής ζώνης ήταν φθαρμένο· το ρολόι στο χέρι του ήταν ένα όργανο ακριβείας φτιαγμένο από απλό ανοξείδωτο ατσάλι. Το μόνο σημάδι πολυτέλειας ήταν το χρώμα των μαλλιών του – οι τούφες που ανέμιζαν στον άνεμο σαν υγρό χρυσάφι με χάλκινες ανταύγειες.

Ένα μεγάλο αγρόκτημα πρόβαλε ξαφνικά πίσω από μια στροφή. Είδε κοπάδια από πρόβατα, άλογα, περιφραγμένα χοιροστάσια, ξύλινους αχυρώνες και λίγο πιο πέρα ένα μεταλλικό υπόστεγο που όμως δεν θύμιζε κτίσμα φάρμας.

Ένας άντρας με καουμπόικο πουκάμισο ερχόταν προς το μέρος τους. Ο Γκολτ σταμάτησε το αυτοκίνητο και τον χαιρέτησε από μακριά, αδιαφορώντας για το ερωτηματικό βλέμμα της Ντάγκνι. Την άφησε ν' ανακαλύψει μόνη της την ταυτότητα του άντρα. Κι εκείνη δεν άργησε ν' αναγνωρίσει τον Ντουάιτ Σάντερς.

«Γεια σας, κυρία Τάγκαρτ», της είπε χαμογελώντας.

Εκείνη κοίταξε τα σηκωμένα μανίκια του, τις γαλότσες του και τα κοπάδια με τα πρόβατα. «Αυτή λοιπόν είναι η κατάληξη της Σάντερς Έρκραφτ», του είπε.

«Όχι, βέβαια. Υπάρχει κι αυτό το μοναδικό μονοπλάνο, το καλύτερο μοντέλο που κατασκεύασα ποτέ – παραλίγο να το πετάξετε στα βράχια».

«Όστε τα μάθατε; Ναι, δικό σας ήταν. Μοναδικό σκάφος. Μόνο που φοβάμαι ότι έχει πάθει σοβαρές ζημιές».

«Τότε πρέπει να το φτιάξετε».

«Και ποιος μπορεί να το επισκευάσει; Έχει διαλυθεί».

«Εγώ».

Η Ντάγκνι χαμογέλασε. Χρόνια είχε ν' ακούσει τέτοια σιγουριά σε ανθρώπινη φωνή, και πίστευε ότι δεν θα την ξανάκουγε. Όμως το χαμόγελό της κατέληξε σ' ένα πικρό γέλιο. «Και πού θα το επισκευάσετε; Στο χοιροστάσιο;»

«Όχι, βέβαια. Στη Σάντερς Έρκραφτ».

«Πού είναι η Σάντερς Έρκραφτ;»

«Εσείς πού λέτε να είναι; Πάντως όχι στις εγκαταστάσεις τού Νιου Τζέρσι, τις οποίες αγόρασε ο ξάδερφος του Τίνκι Χόλογουεϊ από τους διαδόχους μου μετά τη χρεοκοπία μου, με κυβερνητικό δάνειο και φορολογική ατέλεια – για να κατασκευάσει έξι αεροπλάνα που δεν απογειώθηκαν ποτέ και οκτώ που απογειώθηκαν αλλά τσακίστηκαν με σαράντα επιβάτες το καθένα».

«Και τότε πού είναι;»

«Εκεί που είμαι κι εγώ».

Έδειξε στην απέναντι πλευρά του δρόμου. Από ένα άνοιγμα ανάμεσα στις κορφές των πεύκων η Ντάγκνι διέκρινε την σιμεντένια έκταση ενός αεροδρομίου.

«Δουλειά μου είναι να συντηρώ τα αεροπλάνα μας», της είπε. «Είμαι ο κτηνοτρόφος κι ο υπεύθυνος του αεροδρομίου. Παρασκευάζω μόνος μου ζαμπόν και μπέικον, χωρίς να χρειάζομαι τους ανθρώπους από τους οποίους αγόραζα παλιότερα αυτά τα είδη. Όμως αυτοί δεν μπορούν να κατασκευάσουν αεροπλάνα χωρίς

εμένα – για να μη σας πω ότι ούτε το ζαμπόν τους δεν μπορούν να παράγουν χωρίς εμένα».

«Μα εσείς είχατε σταματήσει να κατασκευάζετε αεροπλάνα».

«Ναι. Δεν κατασκεύαζα αεροπλάνα. Όπως δεν κατασκεύασα ποτέ και τις ντιζελομηχανές που σας είχα υποσχεθεί. Το μόνο πράγμα που κατασκεύασα από την τελευταία φορά που σας είδα είναι ένα τρακτέρ. Τίποτ' άλλο. Το έφτιαξα με τα ίδια μου τα χέρια, ένα μόνο κομμάτι – δεν χρειαζόμαστε μαζική παραγωγή. Όμως χάρη σ' αυτό το τρακτέρ, οι οκτώ ώρες εργασίας την ημέρα μειώθηκαν σε τέσσερις. Τέσσερις ώρες εργασίας λιγότερες» –το χέρι του κινήθηκε σαν βασιλικό σκήπτρο, δείχνοντας πρώτα μια πράσινη έκταση με αναβαθμίδες σε μια βουνοπλαγιά στο βάθος– «στο αγρόκτημα με τα κοτόπουλα και τα γαλακτοκομικά του δικαστή Ναραγκάνσεντ» –ύστερα μια χρυσοπράσινη επίπεδη έκταση μέσα σ' ένα φαράγγι και μια λωρίδα γης με ζωηρό πρασινό χρώμα– «στα σταροχώραφα και στις φυτείες καπνού του Μίδα Μάλιγκαν» –και τέλος μια δεντρόφυτη πλαγιά που έμοιαζε να χωρίζεται σε πράσινες γυαλιστερές ραβδώσεις– «και στους οπωρώνες του Ρίτσαρντ Χάλεϊ».

Τα μάτια της κινήθηκαν αργά, διαγράφοντας ξανά και ξανά την καμπύλη τροχιά που είχε διαγράψει το χέρι του. Όμως το μόνο που είπε ήταν, «Μάλιστα».

«Λοιπόν; Με πιστεύετε τώρα ότι μπορώ να φτιάξω το αεροπλάνο σας;» τη ρώτησε.

«Ναι. Μόνο που δεν το 'χετε δει».

«Το είδα. Ο Μίδα ειδοποίησε δύο γιατρούς μετά την πτώση σας – τον Χέντρικς για σας, κι εμένα για το αεροπλάνο. Μπορεί να επισκευαστεί. Μόνο που θα κοστίζει λίγο ακριβά».

«Πόσο;»

«Διακόσια δολάρια».

«Διακόσια δολάρια;» επανέλαβε έκπληκτη. Η τιμή ακουγόταν υπερβολικά χαμηλή.

«Σε χρυσό, κυρία Τάγκαρτ».

«Ω...! Και πού μπορώ ν' αγοράσω χρυσό;»

«Δεν μπορείτε», είπε ο Γκολτ.

Η Ντάγκνι γύρισε και τον κοίταξε προκλητικά. «Δεν μπορώ;»

«Όχι. Εκεί απ' όπου έρχεστε, όχι. Οι νόμοι σας το απαγορεύουν».

«Οι δικοί σας το επιτρέπουν;»

«Ναι».

«Τότε πουλήστε μου εσείς χρυσό. Ορίστε εσείς την τιμή – σε δικά μου χρήματα».

«Τι χρήματα; Αφού είστε άφραγκη, κυρία Τάγκαρτ».

«Τι;» Η λέξη αυτή ήταν αδιανόητη για μια απόγονο των Τάγκαρτ.

«Σ' αυτή την κοιλάδα, είστε άφραγκη. Μπορεί να έχετε εκατομμύρια δολάρια σε μετοχές της Τάγκαρτ Τρανσκοντινένταλ – όμως δεν μπορείτε ν' αγοράσετε ούτ' ένα γραμμάριο ζαμπόν από τη φάρμα του Σάντερς».

«Μάλιστα».

Ο Γκολτ χαμογέλασε και στράφηκε στον Σάντερς. «Μπορείς να ξεκινήσεις την επισκευή του αεροπλάνου. Η κυρία Τάγκαρτ θα σε πληρώσει – κάποια στιγμή».

Ο Γκολτ άναψε τη μηχανή και συνέχισαν το δρόμο τους, ενώ η Ντάγκνι καθόταν με το κορμί στητό και άκαμπτο, χωρίς να κάνει άλλες ερωτήσεις.

Μια έκταση σε έντονο τιρκουάζ χώριζε τις βραχοπλαγιές μπροστά τους στο τέλος του δρόμου· της πήρε λίγη ώρα μέχρι να συνειδητοποιήσει ότι το λαμπερό χρώμα που γυάλιζε στο βάθος ήταν μια λίμνη. Το ασάλευτο νερό έμοιαζε να παγιδεύει τις γαλάζιες αποχρώσεις του ορίζοντα και την πράσινη χροιά των πευκόφυτων πλαγιών, αντανακλώντας ένα ατόφιο, λαμπερό χρώμα που εξαφάνιζε τον ουρανό. Ένα αφρισμένο νήμα ξεπηδούσε μέσ' από τα πεύκα και κατρακυλούσε στη βραχώδη πλαγιά, για να χυθεί μες στα ήρεμα νερά της λίμνης. Ένα μικρό γρανιτένιο οίκημα ορθωνόταν δίπλα στο χείμαρρο.

Ο Γκολτ σταμάτησε το αυτοκίνητο δίπλα στην πόρτα· ένας γεροδεμένος άντρας μ' εργατική φόρμα πρόβαλε στο κατώφλι. Ήταν ο Ντικ ΜακΝαμάρα, ο πρώην εργολάβος της.

«Καλημέρα σας, κυρία Τάγκαρτ!» είπε κεφάτα. «Χαίρομαι που δεν χτυπήσατε σοβαρά».

Η Ντάγκνι έγειρε λίγο το κεφάλι της στο πλάι χαιρετώντας τον σιωπηλά, σαν να χαιρέτιζε το παρελθόν, σαν να χαιρέτιζε την απώλεια και τον πόνο που είχε νιώσει εκείνο το απόγευμα βλέποντας το απελπισμένο πρόσωπο του Έντι να της ανακοινώνει τα νέα της εξαφάνισής του. Κι όμως, χτύπησα –είπε μέσα της–, ή μάλλον πόνεσα, πόνεσα πολύ εκείνη τη μέρα, σ' ένα αδειανό γραφείο... «Τι κάνετε εδώ;» τον ρώτησε. «Γι' αυτή τη δουλειά με προδώσατε την πιο κρίσιμη στιγμή;»

Εκείνος χαμογέλασε δείχνοντας το γρανιτένιο οικοδόμημα κι έναν κεντρικό αγωγό ύδρευσης που χανόταν κάτω από τη χαμηλή βλάστηση. «Είμαι ο υπεύθυνος για τις παροχές», της είπε. «Φροντίζω τις παροχές νερού, τις παροχές ενέργειας, τις τηλεφωνικές συνδέσεις».

«Μόνος σας;»

«Μέχρι πρότινος, ναι. Όμως τον τελευταίο χρόνο επεκταθήκαμε πάρα πολύ κι έτσι αναγκάστηκα να προσλάβω τρεις βοηθούς».

«Τι βοηθούς; Από πού;»

«Έναν καθηγητή οικονομικών που δεν μπορούσε να βρει δουλειά γιατί δίδασκε ότι δεν μπορείς να καταναλώνεις περισσότερα απ' όσα παράγεις, έναν καθηγητή ιστορίας που δεν μπορούσε να βρει δουλειά γιατί δίδασκε πως αυτή τη χώρα δεν την έφτιαξαν οι άνθρωποι απ' τις φτωχογειτονιές κι έναν καθηγητή ψυχολογίας που δεν μπορούσε να βρει δουλειά γιατί δίδασκε πως οι άνθρωποι είναι ικανοί να σκέφτονται».

«Κι εργάζονται για σας ως υδραυλικοί και συντηρητές;»

«Είναι τόσο καλοί στη δουλειά τους όσο δεν φαντάζεστε».

«Και ποιος διδάσκει στα πανεπιστήμια;»

«Αυτοί που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του κόσμου». Κάγχασε. «Πόσος καιρός πάει από τότε που σας πρόδωσα, κυρία Τάγκαρτ; Περίπου τρία χρόνια, νομίζω. Αρνήθηκα να κατασκευάσω τη Γραμμή Τζον Γκολτ, σωστά; Πού είναι τώρα η γραμμή σας; Οι δικές μου γραμμές αναπτύχθηκαν. Από δύο χιλιόμετρα που είχε φτιάξει ο Μίδας όταν ανέλαβα τη δουλειά, έγιναν εκατοντάδες. Εκατοντάδες χιλιόμετρα αγωγών και τηλεφωνικών συρμάτων που καλύπτουν ολόκληρη την κοιλάδα – μέσα σε τρία χρόνια».

Είδε ένα ενθουσιώδες βλέμμα ν' αστράφτει στο πρόσωπό της, το βλέμμα ανθρώπου που ξέρει να εκτιμά τις ικανότητες και την πρόοδο· ο ΜακΝαμάρα χαμογέλασε, κοίταξε τον Γκολτ και είπε γλυκά, «Ξέρετε, κυρία Τάγκαρτ, όσον αφορά τη Γραμμή Τζον Γκολτ, ίσως τελικά εγώ να είμ' αυτός που της έμεινε πιστός κι εσείς αυτή που την πρόδωσε».

Η Ντάγκνι κοίταξε τον Γκολτ· τα μάτια του ήταν στυλωμένα πάνω της, μα δεν διέκρινε τίποτα στο πρόσωπό του.

Καθώς προχωρούσαν στο δρόμο που περνούσε πλάι στη λίμνη, η Ντάγκνι τον ρώτησε ξαφνικά, «Επίτηδες επιλέξατε αυτή τη διαδρομή, έτσι δεν είναι; Θέλετε να μου δείξετε όλους αυτούς τους ανθρώπους που...» σώπασε για λίγο και πρόσθεσε διστακτικά «... που έχασα».

«Σας δείχνω όλους αυτούς τους ανθρώπους που πήρα μακριά σας», της απάντησε ατάραχα.

Αυτή ήταν η αιτία που το πρόσωπό του δεν είχε κανένα σημάδι ενοχής, είπε μέσα της. Της δήλωνε ανοιχτά αυτό που εκείνη απέφευγε να του πει για να μην τον προσβάλει. Απέριπτε την καλή πρόθεση που δεν βασιζόταν στις δικές του αξίες κι επικύρωνε την ορθότητα των πράξεών του μετατρέποντας σε περηφάνια τη μομφή που εκείνη ήθελε να του προσάψει.

Ένας ξύλινος μόλος χάραζε τα νερά της λίμνης μπροστά τους. Μια νεαρή γυναίκα καθόταν μισοξαπλωμένη στα ηλιόλουστα σανίδια παρακολουθώντας μια σειρά από καλάμια ψαρέματος. Ακού-

γοντας τον ήχο του αυτοκινήτου, σήκωσε το κεφάλι της, πετάχτηκε όρθια κι έτρεξε στο δρόμο. Φορούσ' ένα παντελόνι σηκωμένο μέχρι τα γόνατα, είχε μαύρα, αχτένιστα μαλλιά και μεγάλα μάτια. Ο Γκολτ της κούνησε το χέρι.

«Γεια σου, Τζον! Πότε ήρθες;» του φώναξε.

«Σήμερα το πρωί», απάντησε χαμογελώντας και συνέχισε να οδηγεί.

Η Ντάγκνι γύρισε πίσω το κεφάλι της κι είδε τη νεαρή γυναίκα να στέκεται και να κοιτάζει τον Γκολτ μ' ένα βλέμμα γεμάτο θαυμασμό. Και παρότι αυτό το γεμάτο λατρεία βλέμμα έκρυβε μια απελπισία αλλά και μια γαλήνια παραδοχή, η Ντάγκνι ένωσε κάτι πρωτόγνωρο: ένα κέντρισμα ζήλιας.

«Ποια είν' αυτή;» τον ρώτησε.

«Ο καλύτερος ψαράς μας. Προμηθεύει με ψάρια το κατάστημα του Χάμοντ».

«Τι άλλο είναι;»

«Καταλάβετε, βλέπω, ότι όλοι μας είμαστε και “κάτι άλλο”. Είναι συγγραφέας· απ' αυτούς τους συγγραφείς που δεν μπορούν να εκδώσουν τα βιβλία τους εκεί έξω. Πιστεύει πως οι λέξεις είναι το μονοπάτι του μυαλού».

Το αυτοκίνητο έστριψε σ' ένα στενό δρόμο που ανηφόριζε σε μια απότομη πλαγιά γεμάτη ξερόχορτα και πεύκα. Ήξερε τι θ' αντίκριζε όταν είδε μια χειροποίητη επιγραφή καρφωμένη σ' ένα δέντρο μ' ένα μικρό βέλος που έδειχνε το δρόμο: Ήταν το Μπουένα Εσπεράνσα Πας.

Δεν ήταν πέρασμα. Ήταν μια πλαγιά από σχιστολιθικό πέτρωμα. Ένα πολύπλοκο σύστημα από αγωγούς, αντλίες και βαλβίδες σκαρφάλωνε σαν κληματαριά στις πτυχωσείς των βράχων, ενώ στην κορυφή δέσποζε μια πελώρια ξύλινη επιγραφή που διαλαλούσε τόσο περήφανα το μήνυμά της πάνω από μια αδιάβατη μάζα από φτέρες και πευκόδεντρα, ώστε δεν χρειαζόταν να διαβάσει κανείς το περιεχόμενό της: Γουάιατ Όιλ.

Το γυαλιστερό ρυάκι που ανάβλυζε από το στόμιο ενός αγωγού

και χυνόταν σε μια δεξαμενή στο κράσπεδο της πλαγιάς ήταν το μοναδικό σημάδι της τρομακτικής δύναμης που μαινόταν μέσα στα βράχια, η μοναδική ένδειξη του σκοπού τον οποίο υπηρετούσε αυτό το περιπλεγμένο δίκτυο – μόνο που το δίκτυο δεν θύμιζε εγκαταστάσεις πετρελαιοπηγών· η Ντάγκνι ήξερε πως αυτό που αντίκριζε ήταν το αγέννητο μυστικό του Μπουένα Εσπεράνσα Πας, ήξερε πως αυτό που έβλεπε μπροστά της ήταν πετρέλαιο από σχιστόλιθο, πετρέλαιο που εξορυσσόταν με κάποια μέθοδο την οποία ο κόσμος θεωρούσε αδύνατη.

Ο Έλις Γουάιατ στεκόταν πάνω στην πλαγιά και παρακολουθούσε τη βελόνα ενός γυάλινου οργάνου μέτρησης που ήταν ενσωματωμένο στα βράχια. Είδε το αυτοκίνητο να σταματάει και φώναξε, «Γεια σου, Ντάγκνι! Κατεβαίνω σ' ένα λεπτό!»

Δύο ακόμη άντρες δούλευαν μαζί του: ένας μεγαλόσωμος, μυώδης εργάτης που επέβλεπε μια αντλία τοποθετημένη στα μισά του λόφου κι ένας νεαρός δίπλα στη δεξαμενή στο κράσπεδο της πλαγιάς. Ο νεαρός είχε ξανθά μαλλιά κι οι γραμμές του προσώπου του ήταν ασυνήθιστα καθαρές. Η Ντάγκνι ένωσε σίγουρη πως κάπου είχε ξαναδεί αυτό το πρόσωπο. Ο νεαρός αντιλήφθηκε το απορημένο της βλέμμα, χαμογέλασε κι άρχισε να σφυρίζει σιγανά, σχεδόν ανεπαίσθητα, τις πρώτες νότες από το Πέμπτο Κονσέρτο του Χάλει. Ήταν ο νεαρός φροντιστής τού Κομήτη.

Η Ντάγκνι έβαλε τα γέλια. «Τελικά ήταν το Πέμπτο Κονσέρτο του Ρίτσαρντ Χάλει, έτσι;»

«Βέβαια», αποκρίθηκε ο νεαρός. «Αλλά δεν θα το αποκάλυπτα ποτέ σ' έναν απεργοσπάστη».

«Σ' έναν... τι;»

«Δεν σε πληρώνω για να κάθεται», του είπε ο Έλις Γουάιατ πλησιάζοντας προς το μέρος τους. Ο νεαρός σιγογέλασε, έκανε απότομα στροφή και ξανάπιασε το μοχλό του μηχανήματος. «Μην κοιτάς που η κυρία Τάγκαρτ δεν θα 'χε δικαίωμα να σε απολύσει. Εγώ μπορώ να σε διώξω ό,τι ώρα θέλω».